

యజుర్రణ్యకే - శ్లోకావర్ణి (బ్రహ్మోపనిషత్)

శ్రీః

తైత్తిరీయోపనిషత్పాఠంభః.

ప్రథమః ప్రశ్నః.

(బ్రహ్మోపాసనావిధిః సవరికరః)

అనువాకాః. ౧౨. కాండర్షయః - సాంహితీద్వేవతా ఉపనిషదః.

శాంతిపాఠః.

శం నో మిత్రశ్శం నరుణః | ... ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః |

ప్రథమోఽనువాకః.

→ బ్రహ్మధ్యేష్యమాణస్య ప్రత్యూహాశాన్తిః ←

౧ హరిః ఓమ్¹ శం నో మిత్ర శ్శం నరుణః | శం నో భవత్పర్యమా |
 శం స ఇన్ద్రో² బృహస్పతిః | శం నో విష్ణు రురుక్రమః³ సమో బ్రహ్మణే |
 సమస్తే వాయో | త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మసి | ✽ త్వమేవ ప్రత్య-
 క్షం బ్రహ్మ వదిష్యామి | ఋతం వదిష్యామి | సత్యం వదిష్యామి | శ-
 న్నామవతు | త ద్వితార్ మవతుః | అవతు మామ్ | అవతు వత్తార్మ్ |
 ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || ౧ ||

సత్యం వదిష్యామి పంచచ || ౧ ||

ద్వితీయోఽనువాకః.

→ బ్రహ్మధ్యేష్యమాణస్య ప్రసక్తాంతః శిక్షాప్రార్థనగ్రహః ←

౧ శీతోం వ్యాఖ్యాప్యాయః | వర్ణ స్సవరః | మాత్రా¹ బలమ్ |
 సామ వన్తానః | ఇత్యుక్త శ్శీతోధ్యాయః || ౨ ||
 శీతోం వజ్ఞ || ౨ ||

తృతీయోఽనువాకః.

—> సంహితోపాసనమ్. <—

1 ప్రహ నాయకః | ✽ ప్రహ నా బ్రహ్మవర్చసమ్ | 2 అథాత సుగం-
 హితాయా ఉపనిషదం వ్యాఖ్యాప్యాయః | పఞ్చస్వధికరణేషు | అధి-
 లోక మధిజ్యోతిష ప్రధివిద్య మధిప్రజ మధ్యాత్మమ్ | తా మహాసగం-
 హితా ఇత్యాచక్ష తే | 3 అథాధిలోకమ్ | పృథివీ పూర్వరూపమ్ |
 ద్యా రు త్తరరూపమ్ | ఆకాశ స్సస్థిః || 3 |

వాయు స్సన్ధానమ్ | ఇత్యధిలోకమ్ | 4 అథాధిజ్యోతిషమ్ |
 అగ్నిః పూర్వరూపమ్ | ఆదిత్య ఉ త్తరరూపమ్ | ఉత్తర స్సస్థిః | వైద్యుత
 స్సన్ధానమ్ | ఇత్యధిజ్యోతిషమ్ | 5 అథాధివిద్యమ్ | ఆచార్యః పూర్వ
 రూపమ్ | ౪ |

6 అస్తేవాస్య త్తరరూపమ్ | విద్యా స్సస్థిః | ప్రవచనగం సన్ధానమ్ |
 ఇత్యధివిద్యమ్ | 7 అథాధిప్రజమ్ | మాతా పూర్వరూపమ్ | పితో త్తర
 రూపమ్ | ప్రజా స్సస్థిః | ప్రజనసగం సన్ధానమ్ | ఇత్యధిప్రజమ్ | ౫ |

8 7 అథాధ్యాత్మమ్ | అధరాహనుః పూర్వరూపమ్ | ఉత్తరాహను
 రు త్తరరూపమ్ | వా క్సస్థిః | జిహ్వ సన్ధానమ్ | ఇత్యధ్యాత్మమ్ |
 9 ఇతిమా మహాసగంహితాః | 10 య ఏవ మేతా మహాసగంహితా
 వ్యాఖ్యాతా వేద | సన్ధీయ తే ప్రజయా ప్రశుభిః | బ్రహ్మవర్చసేనాన్నా-
 ద్యేన † సువర్ణేణ లోకేన || ౬ |

* 'సహ' ఇతి ఉదాత్త స్వరపాఠః మహారాష్ట్రీయైః కైశ్చిత్ శ్చైరబృతిః.
 † 'జ్యోతిష' మితి. క. పుస్తకః పాఠః సర్వకైరీవమేవ.
 ‡ 'సువర్ణ్యణ' ఇతి మహారాష్ట్రీయాదిషు ప్రసిద్ధః పాఠః.

స్థి, రాచార్యః పూర్వనూప, మిత్యధిప్రజం, లోకేన॥ ౩॥

చతుర్థోఽనువాకః.

✱ మేఘాః సిద్ధిర్దామద్రాః. ✱

౧ యశ్చ స్థనా మృషభో విశ్వహూపః । ఛర్తోభ్యోఽధ్యమృతా-
భ్యంబభూవ । సమస్తో మేధయా స్పృణోతు । అమృతస్య దేవభా-
రణో భూయాసమ్ । శరీరం మే విచర్షణమ్ । జిహ్వో మే మధుమత్త-
మా । కర్ణాభ్యాం భూరివిశ్రవమ్ । బ్రహ్మణః క్రోశోఽసి మేధయా
పిహితః । శ్రుతం మే గోసాయ । ఆవహంతీ వితన్వానా॥ ౨॥

౨ కుర్వాణా చీర మాత్మనః । వాసాగ్ంస్తి మను గాపశ్చ । అష్ట
పానే చ సర్వదా । తతో మే శ్రియ మాపహ । లోమశాం ప్రశుభి
ప్రసహ స్వాహా । ఆమాయస్తు బ్రహ్మచారిణస్సాప్సాహా । ✱ విమా
ఽఽయస్తు బ్రహ్మచారిణ స్సాప్సాహా । ప్రమాఽఽయస్తు బ్రహ్మచారిణ
స్సాప్సాహా । దమాయస్తు బ్రహ్మచారిణ స్సాప్సాహా । శమాయస్తు బ్రహ్మ
చారిణ స్సాప్సాహా ॥ ౩ ॥

౩ యశోజనేఽసాని స్వాహా । శ్రేయాణా వస్యసోఽసాని స్వాహా ।
తంత్యా భగ ప్రవిశాని స్వాహా । సమాభగ ప్రవిశ స్వాహా ।
తస్త్విన్ధనవస్త్రశాఖే । నిభగ్తాఽహం త్వయి మృజ్జే స్వాహా । య-
థాఽఽసః ప్రవతాఽఽయన్తి । యథా మాసా అహర్జరమ్ । ప్రవం
మాం బ్రహ్మచారిణః । ధాన్త రాయస్తు ప్రవృత్త స్సాప్సాహా । ప్రకృతే-
శోఽసి ప్రమాభాహి ప్రమాపద్యస్వ ॥ ౪ ॥

* విమాయన్విత్వాది వాక్యచతుష్టయం ద్రావిడైర్నవశ్యతే.

✽ వితన్వానా, శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్సాన్వితో, ధాతరాయ. బ్రహ్మతస్సాన్వితోకంచ ౪ ।

వజ్జమోఽనువాకః.

— ✽ అష్టోవాసవాణ్యవ్యాఖ్యాత్యపాసవమ్. ✽ —

౧ ¹భూ ర్భువ స్సువ రితి వా ఏతా స్త్రిస్త్రా వ్యాహృతయః । ²తా. సాముహ స్తైతాం చతుర్థీమ్ । మాహాచమస్యః పవేదయతే । మహా ఇతి । ³త ద్భ్రహ్మ । స ఆత్మా । అన్యాన్యన్యా దేవతాః । ⁴భూ రితి వా అయం లోకః । భువ ఇత్యన్వరిక్షీమ్ । సువ రిత్యసా లోకః ॥ ౧౦ ॥

౨ మహా ఇత్యాదిత్యః । ఆదిత్యేన వావసర్వే లోకా మహీయన్తే । ⁵భూరితి వా అగ్నిః । భువ ఇతి వాయుః । సువ రిత్యాదిత్యః । మహా ఇతి చన్ద్రమాః । చన్ద్రమసా వావసర్వాణి జ్యోతిగంషి మహీయన్తే । ⁶భూ రితి వా ఋచః । భువ ఇతి సామాని । సువ రితి యజుగంషి ॥ ౧౧ ॥

౩ మహా ఇతి బ్రహ్మ । బ్రహ్మణా వావసర్వే వేదా మహీయన్తే । ⁷భూ రితి వై ప్రాణః । భువ ఇత్యపానః । సువ రితి వ్యానః । మహా ఇత్యన్నమ్ । అన్నేన వావసర్వే ప్రాణా మహీయన్తే । ⁸తావా ఏతా స్తప్ర శ్చతుర్థా । చతస్ర శ్చతస్రీ వ్యాహృతయః । ⁹తా యో వేద । స వేదబ్రహ్మ । సర్వే ఽస్మై దేవా బలి మావహన్తి ॥ ౧౨ ॥

అసా, లోకో, యజుగంషి, వేద, ద్వేచ ॥ ౫ ॥

* 'విత్వానా విత్వానా సప్తచ' ఇతి ద్రావిడానాం వాతః.

వష్టోఽనువాకః.

→ మనోమయత్వాదినుణక బ్రహ్మోపాసనమ్, కించిత్ నూత్నదర్శినుధ్యవాధికారిణః. ←

స య వష్టోఽన్తర్వృదయ ఆకాశః । తస్మిన్నయం పు-
రుషో మనోమయః । అమృతో హిరణ్యయః । ²అన్తరేణ తాలుకే । య
వష స్తన ఇవాన్తలమ్పతే । సేన్ద్రయోనిః । యత్రాసా కేశాన్తో వివ-
ర్తతే । వ్యపోవ్య శీర్షకపాతే । ³భూ రిష్యన్నా ప్రతితివతి । భువ
ఇతి వాయూ ॥ ౧౩ ॥

సువ రిత్వాది త్యే । మహ ఇతి బ్రహ్మః । ఆప్నోతి స్వారాజ్యమ్ ।
ఆప్నోతి మనసస్పతిమ్ । వాక్పతి శ్చక్షుష్పతిః । శ్రోత్రపతి ర్విజ్ఞాన-
పతిః । ఏత త్తతో భవతి । ఆకాశశరీరం బ్రహ్మ । ప్రత్యాత్మ ప్రాణా-
రాఘం మన ఆనన్దమ్ । శాన్తిసమృద్ధ మమృతమ్ । ⁴ఇతి ప్రాచీనయో-
గ్యోపాస్వ ॥ ౧౪ ॥

వాయూ, ప్రమృత, మేకంచ ॥ ౧౩ ॥

సప్తమోఽనువాకః.

→ పృథివ్యాన్యూపాధిక బ్రహ్మోపాసనమ్, మందాధికారిణః. ←

ప్రథివ్యన్తరిక్షం ద్యా ర్దిశోఽవాన్తరదిశాః । అగ్ని ర్వా-
య రాదిత్య శ్చప్రమా నతుత్రాణి । ఆన ఓషధయో వనస్పతయ ఆ-
కాశ ఆత్మా । ఇత్యధిభూతమ్ । ²అథాధ్యాత్మమ్ । ప్రాణో వ్యానోఽ-
చాన ఉదాన స్సమానః । చక్షు శ్చోత్సరిం మనో వా క్త్వక్ । † చర్మ

* 'దిశః' ఇతి క. పుస్తకపాఠః.

† 'చక్షుశ్చోత్సరిం మనోవాక్, త్యక్చర్మమాన్ సన్ స్మావాఽఙ్గిమజ్జా' ఇతి

ప్రాచీనాః పతన్తి.

మాగ్ం సగ్ స్నావా ఒస్థి నుజ్జా | ³వ్రత దధి విధాయ ఋషి రవో
చత్ | సాజ్జ్కం వా ఇదగ్ం సర్వమ్ | సాజ్జ్కనైవ సాజ్జ్కగ్ంస్పృ-
ణోతీతి || ౧౫ ||

సర్వ, మేకం చ || ౧౫ ||

అష్టమోఽనువాకః

++ ప్రణవోహసవమ్ (శుభ్రబ్రహ్మోహసవమ్), ఉ త్తమాధికారిణః. ++

౧ ¹ఓ మితి బ్రహ్మ | ²ఓమితీదగ్ం సర్వమ్ | ³ఓమిత్యేత దనుకృతి
హస్త వా అప్యోశ్రావయేత్యాశ్రావయన్తి | ఓ మితి సామాని గా-
యన్తి | ఓగ్ం శో మితి శస్త్రాణి శగ్ంసన్తి | ఓమిత్యధ్వయ్యుః ప్రతి-
గరం ప్రతిగృణాతి | ఓ మితి బ్రహ్మ ప్రసాతి | ఓమిత్యగ్నిహోత్ర మను-
జానాతి | ఓ మితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్య స్నాహ బ్రహ్మోహాష్టవ్రాణీతి |
బ్రహ్మైవోహాష్టీతి || ౧౬ ||

ఓం దశ || ౧౬ ||

నవమోఽనువాకః.

→ శాసకధర్మాః ←

౧ ఋతం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | సత్యం చ స్వాధ్యాయప్ర-
వచనే చ | తప శ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ | దమ శ్చ స్వాధ్యాయప్ర-
వచనే చ | శమ శ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | అగ్నయ శ్చ స్వాధ్యాయ-
ప్రవచనే చ | అగ్నిహోత్రం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | అతిథయ
శ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ | మానుషం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ |
వ్రజా చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ | వ్రజస శ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ |

ప్రజాతి శ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ | సత్య మతి సత్యవచా రాధీతరః |
తవ ఇతి తపోనిత్యః పౌరుషిష్ఠిః | స్వాధ్యాయ ప్రవచనే ఏవేతి నాకో
మాద్దల్యః | తద్ధి తప స్తద్ధి తపః || ౧౭ ||

ప్రజా చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనే చ, మట్టు | ౯ |

దశమోఽనువాకః.

→ అష్టాశుక్లాసంధ్యజప్యమస్త్రా. అష్టాశుక్లాస ప్రకాశః. →

అహం ప్రక్షప్త్య రేరివా | కీర్తిః పృష్ఠం గిరే రివ | ఊర్ధ్వప-
విత్రో వాజినీన స్వమృత మస్తి | ద్రవిణ్ గం సపర్చసమ్ | సుమేధా
అమృతోఽపీతః | ఇతి త్రిశబ్దో ర్వేదానువచసమ్ | ౧౮ |

అహం మట్ | ౧౦ |

ఏకాదశోఽనువాకః.

→ శిష్యానుకాసనమ్. →

వేద మనూచ్యాచార్యోఽన్తేవాసిన మనుశ్లాస్తి | సత్యం వదా
ధర్మం చర | స్వాధ్యాయా న్నాప్రమదః | ఆచార్యాయ ప్రియంధన
మాహృత్య ప్రజాతస్తుం మాస్యవచ్ఛేధీః | సత్యా న్న ప్రమదితవ్యమ్ |
ధర్మా న్న ప్రమదితవ్యమ్ | కుశలా న్న ప్రమదితవ్యమ్ | భూత్యై న
ప్రమదితవ్యమ్ | స్వాధ్యాయ ప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్ || ౧౯ ||

దేవసితృకార్యాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్ | మాతృదేవో భవ |
పితృదేవో భవ | ఆచార్యదేవో భవ | అతిథిదేవో భవ | యాస్యనవ-
ద్యాని కర్తాణి | తాని నేవితవ్యాని | నో ఇతరాణి | యాస్యస్తాకగ్ం
సుచరితాని | తాని త్వయాపాస్యాని | ౨౦ |

3 నోఽతరాణి | యేకే చాస్త్వస్మియాగ్ంసా బ్రాహ్మణాః | తే-
 మాం త్వయా ౭౭సనే న ప్రశ్నసిత్తవ్యమ్ | శ్రద్ధయా దేయమ్ | అశ్ర-
 ద్ధయా ౭దేయమ్ | శ్రీయా దేయమ్ | హ్రీయా దేయమ్ | భీయా
 దేయమ్ | సంవిదా దేయమ్ | అథ యది తే కర్మవిచికిత్సా వా సృత్త-
 విచికిత్సా వాస్యాత్ | ౨౦ ||

౪ యే తత్ర బ్రాహ్మణా స్సంఘోశినః | యుక్తా ఆయుక్తాః | అ-
 లూకు ధర్మకామాస్సుః | యథా తే తత్ర వర్తేరక | తథా తత్ర
 వర్తేథాః | అథాభ్యాభ్యా తేషు | యే తత్ర బ్రాహ్మణా స్సంఘోశినః |
 యుక్తా ఆయుక్తాః | అలూకు ధర్మకామా స్సుః | యథా తే తేషు
 వర్తేరక | తథా తేషు వర్తేథాః | ఏష ఆదేశః | ఏష ఉపదేశః | ఏషా
 వేదోపనిషత్ | ఏత దనుశ్లాసనమ్ | ఏష ముపాసితవ్యమ్ | ఏష ముచైత
 దుపాస్యమ్ | ౨౧ ||

స్వాధ్యాయప్రపచనాభ్యాం న ప్రమదిత్తవ్యం, తాని త్వయా -
 పాస్యాని, స్వా, తేషు వర్తేర, స్థస్థప్రచ || ౧౧ ||

ద్వాదశోఽనువాకః.

++ ఉత్తరకాన్తిపాఠరూపః. ++

౦ శం నో మిత్ర శ్శం వరుణః | శం నో భవత్పర్యమా | శం ప్ర
 జ్యోతి బృహస్పతిః | శం నో విష్ణు రురుక్రమః | 2నమో బ్రహ్మణే |
 నమస్తే వాయో | త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మసి | త్వామేవ ప్రత్యక్షం
 బ్రహ్మవాదిషమ్ | ఋత మవాదిషమ్ | ప్రత్య మవాదిషమ్ | తన్నామా
 వీత్ | త ద్వక్తార మావీత్ | ఆవీ న్నామ్ | ఆవీ ద్వక్తారమ్ | ఓం
 శాన్తి శాన్తి శాన్తిః || ౨3 ||

* 1శంవ, 2భీక్షాగం, 3సహనా, 4యశ్చష్టసాం, 5భూ, 6స్పయః, 7వృత్తివ్యో, 8మిత్యవ్రతం, చా10హం, 11వేదమనూచ్య, 12శంవో, ద్వాదశ | ౧౨ |

1శంవో, 11మహా, 21-23ఇత్యాదిత్యోనో ఇతరాటి, త్రయోవిగం శతిః | ౨౩ |

ఉత్తరశాంతిపాఠః.

శంవోమిత్రశ్యంసరుణః |అనతు వక్తారమ్ | ఓం శాన్తి శాన్తిశాన్తిః | హరిః ఓమ్ |

తైత్తిరీయోపనిషది ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః.

* ద్రావిడాస్తు ఆనన్తలప్రశ్నాభ్యుత్పత్తి త్రయవికీర్ణ ఏక ఏన ప్రపాఠక ఇత్యా హుః. అఠః 'సత్యమవాదిపం పచ్చు చ' ఇత్యన్తాదనన్తరం సహవాపవత్విత్యేతత్పఠన్తి.
For more SMARTHA E-Books Visit: www.smarthamitra.in